

**Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 1 hallituksen esityksen johdosta laeiksi taiteen perusopetuksesta sekä peruskoululain 26 §:n ja lukio-
lain 18 §:n muuttamisesta**

Eduskunta on 17 päivänä joulukuuta 1991 lähettänyt sivistysvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi otsikossa mainitun hallituksen esityksen n:o 211/1991 vp.

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina apulaisosastopäällikkö Jukka Sarjala opetusministeriöstä, opetusneuvos Marja Linnankivi ja vs. opetusneuvos Seppo Tuominen opetushallituksesta, läänintaiteilija Marjatta Hassi Hämeen lääninhallituksesta, läänintaiteilija Kai Lehikoinen Turun ja Porin lääninhallituksesta, kaupunginsihteerit Sampo Suihko Espoon kaupungista, kulttuurisihteerit Heljä Karjalainen-Manninen Salon kaupungista, koulutoimenjohtaja Jaakko Saares Jämsänkosken kaupungista edustaen samalla Suomen monitaiteellisten taideoppilaitosten liittoa, kulttuurisihteerit Ulla Kolehmainen Hankasalmen kunnasta, rehtori Pekka Vapaa-vuori ja tanssikoulutuksen johtaja Tarja Kankainen Kuopion konservatoriosta, koulutoimenjohtaja Markku Seppänen edustaen Oulunsalon Taidekoulua, rehtori Leena Leväsvirta Tervolan kansalaisopistosta, aikuiskoulutusosaston johtaja Liisa Tirola-Santala Lahden muotoiluinstituutista, filosofian maisteri Liisa Valkama Valkaman taidekoulusta Jämsästä, apulaisosastopäällikkö Matti Rasila Suomen Kunnallisliitosta, apulaisosastopäällikkö Simo Juva Suomen Kaupunkiliitosta, jaostopäällikkö Margareta Nygård Finlands svenska kommunförbundista, varapuheenjohtaja Timo Veijola Suomen musiikkioppilaitosten liitosta, rehtori Päivi Fredriksson Suomen lasten ja nuorten kuvataidekoulujen liitosta, toiminnanjohtaja Jyrki Jokinen Kansalais- ja työväenopistojen liitosta sekä puheenjohtaja, kouluneuvos Markku Hulkko Koulun Kerhokeskus ry:stä.

Hallituksen esitys

Hallituksen esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki taiteen perusopetuksesta. Esitys sisäl-

tää lisäksi ehdotukset peruskoululain ja lukio-
lain oppilaskerhoja koskevien säännösten muuttamisesta. Esityksen tarkoituksena on luoda maahan eri taiteenalat kattava taideopetusjärjestelmä, jossa opinnot perustuisivat taiteenaloittaisiin opetussuunnitelmiin.

Ehdotettu laki olisi yleislaki. Taiteen perusopetusta voitaisiin järjestää kaikilla taiteenaloilla, joille opetushallitus on antanut opetussuunnitelman perusteet ja kunta laatinut opetussuunnitelman. Taiteen perusopetuksen järjestämisestä päättäisi kunta. Opetusta voitaisiin antaa esimerkiksi peruskoulun ja lukion kerhotoimintana sekä kansalais- ja työväenopistojen ja musiikkioppilaitosten opetuksena. Kunta voisi myös ostaa opetuspalveluja ulkopuolisilta.

Esitys ei sisällä säännöksiä taiteen perusopetuksen rahoituksesta. Hallituksen esityksen mukaan tarkoituksena on, että nämä säännökset lisätään lakiin myöhemmin kuntien valtionosuusuudistuksen yhteydessä.

Lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen kun ne on hyväksytty ja vahvistettu.

Valiokunnan kannanotot

Valiokunta toteaa, että taidekasvatusjärjestelmästämme on puuttunut kokonaisvaltainen ohjaus eikä taiteen perusopetuksesta ole aiemmin säädelty muiden kuin musiikkioppilaitosten osalta. Sen vuoksi valiokunta pitää hyvänä kat-tavan taideopetusjärjestelmän aikaansaamista. Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. Näin ollen valiokunta puoltaa hallituksen esitykseen sisältyvien lakiehdotusten hyväksymistä.

Ensimmäisen lakiehdotuksen 1 §:ssä määritellään taiteen perusopetuksen käsite. Valiokunta pitää hyvänä, että määrittely on väljää, ja pitää

tarkoituksenmukaisena sitä, että kullekin taiteen alalle itselleen jää mahdollisuus asettaa oman taidemuotonsa opetuksen yksityiskohtaiset tavoitteet. Valiokunnan mielestä lakiehdotus mahdollistaa taideopetuksen tehostamisen maassamme siitakin huolimatta, että kaikissa kunnissa ei taloudellisesta tilanteesta johtuen ainakaan välittömästi voida toteuttaa lain tarkoitusta täysin sen tavoitteiden mukaisesti.

Lakiehdotuksen tarkoittama opetus sijoittuu taidekasvatusjärjestelmässämme peruskoulussa ja lukiossa annettavan yleissivistävän taideopetuksen sekä muutoin järjestettävän harrastustavoitteisen taidekasvatuksen välille. Valiokunta toteaa, että lakiehdotuksella ei puututa mahdollisuuksiin edelleenkin järjestää nykyisenkaltaista harrastusluonteista toimintaa.

Hallituksen esityksen perusteluissa mainitaan esimerkinomaisesti, millä taiteenaloilla taiteen perusopetusta voidaan järjestää. Valiokunta korostaa, että perusteluissa mainittu luettelo ei ole tyhjentävä vaan taiteen perusopetusta voidaan antaa kaikilla taiteenaloilla, jos opetus täyttää lain asettamat edellytykset. Valiokunta korostaa erityisesti muun muassa rakennustaiteen, ympäristötaiteen ja maisema-arkkitehtuurin merkitystä taidekasvatuksessa.

Ensimmäisen lakiehdotuksen 1 §:n 2 momentin mukaan taiteen perusopetuksen tulee mm. tukea oppilaiden persoonallisuuden kehitystä. Valiokunta pitääkin tärkeänä, että lakia sovellettaessa pyrittäisiin asettamaan yleisesti ihmisen sekä fyysiseen että henkiseen hyvinvointiin liittyviä tavoitteita, joiden saavuttaminen edesauttaisi lasten ja nuorten kehittymistä henkisesti tasapainoisiksi ja vahvalla itsetunnolla varustetuiksi sekä eettisesti ja esteettisesti vastaanottavaisiksi ihmisiksi. Sen vuoksi opetuksessa tulee erityisesti painottaa myös opetusta itsensä ilmentämiseen,

puheviestintään, esiintymiseen sekä mielikuvituksen ja luovuuden käyttämiseen.

Taiteen perusopetuksen tulee antaa valmiuksia hakeutua asianomaisen taiteenalan ammatilliseen ja korkea-asteen koulutukseen. Valiokunta toteaa, että taiteen perusopetus olisi yksi väylä ammatilliseen ja korkea-asteen koulutukseen mutta vastaavat perustiedot ja taidot voidaan hankkia myös muulla tavoin.

Ensimmäisen lakiehdotuksen 4 §:ssä säädetään todistuksen antamisesta. Koska taiteen perusopetus on luonteeltaan jatkuvaa ja tavoitteitasolta toiselle etenevää, valiokunta katsoo, että oppilaiden edistyminen tulee arvioida. Valiokunta pitää kuitenkin tärkeänä, että arvostelun yksityiskohtainen tapa jätetään paikallistasolla harkittavaksi.

Ensimmäisen lakiehdotuksen 5 §:ssä säädetään taiteen perusopetusta antavan opettajan kelpoisuudesta, josta on tarkoitus säätää tarkemmin asetuksella. Valiokunnalla on ollut käytettävissään asetusluonnos. Sen mukaan opettajaksi olisivat kelpoisia ne, joilla on asianomaisen taiteen alan opettajan kelpoisuus sekä ne, joilla on asianomaiselle taiteen alalle soveltuva muu koulutus tai alalla työskentelyn kautta hankittu riittäväksi katsottava pätevyys. Valiokunta kannattaa asetusluonnoksen mukaista opettajan kelpoisuuden määrittelyä.

Lisäksi valiokunta katsoo, että lain toteutumisesta kunnissa tulee seurata ja tarvittaessa tulee ryhtyä toimenpiteisiin epäkohtien korjaamiseksi, jos osoittautuu, ettei laille asetettuja tavoitteita riittävästi saavuteta.

Edellä esitetyn perusteella sivistysvaliokunta kunnioittavasti ehdottaa,

että lakiehdotukset hyväksyttäisiin muuttamattomina.

Helsingissä 3 päivänä huhtikuuta 1992

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Jouppila, jäsenet Ala-Harja, Aula, Gustafsson, Hacklin, Laakso, Lehtinen, Lindqvist, M. Pietikäinen

(osittain), Pykäläinen, Rätty (osittain), Suhola, Toivonen, Tykkyläinen ja Virrankoski sekä varajäsenet A. Ojala (osittain) ja Seivästö.